Lietas Nr. C27200411
Lietas arhīva Nr. CA-0479-16/9

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā

Rīgā 2016.gada 27.maijā

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis U.Danga,
tiesneši I.Celmiņa un Dz.Balta,
ar tiesas sēdes sekretāri K.Vaļeiku,
izskatot atklātā tiesas sēdē civillietu /pers. A/ prasībā pret Latvijas Republiku Finanšu ministrijas personā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, sakarā ar /pers. A/ apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2012.gada 27.marta spriedumu, Civillietu tiesas kolēģija

konstatēja:
Aprakstošā daļa

Prasītājs 2011.gada 28.jūlijā cēlis Rīgas pilsētas Centra rajona tiesā prasību pret Latvijas Republiku Finanšu ministrijas personā par morālā kaitējuma atlīdzināšanu, lūdzot piedzīt morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 3163,00 apmērā. Prasība pamatota uz Satversmes 92.panta trešo teikumu, Civillikuma 1407.pantu un 1635.pantu; Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvības aizsardzības konvencijas 3., 6., 9. un 41.pantu.

Prasības pieteikumā norādīts, ka prasītāja pamattiesības tikušas nepamatoti aizskartas ar atbildētāja prettiesisku rīcību, kas izpaudusies aizliegumā prasītājam brīvības atņemšanas vietā glabāt pie sevis lūgšanu krelles. Prasītājs norādījis, ka valsts, pieņemot šādu likumdošanas aktu, ierobežojusi viņam reliģiskās pārliecības paušanas brīvību. Ar šādu rīcību valsts prasītājam nodarījusi būtisku morālu un personisko kaitējumu. Prasītājs izjutis paaugstinātu sasprindzinājumu, kas dažreiz noved pie krasām negatīvām izmaiņām uzvedībā. Bezcerīguma, nolemtības stāvokļa, kas izsauca apātiju un pasivitāti visās darbībās. Prasītājam parādījās neticība saviem spēkiem un iespējā atkal atgriezties normālā dzīvē. Parādījās aizkaitināmība, uzbudināmība, iekšējais sasprindzinājums. Tādejādi atbilstoši Satversmes 92.pantam prasītājam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Norādīts, ka prasītāja tiesību aizskārums ir konstatēts ar Satversmes tiesas 2011.gada 18.marta spriedumu lietā Nr. 2010-03-50.

Norādīts arī, ka ar Satversmes tiesas 2011.gada 18.marta spriedumu lietā Nr.2010-50-03 nospriests: "atzīt Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 "Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" pirmo pielikumu, ciktāl tas neparedz reliģisko priekšmetu glabāšanu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 99.pantam un spēku zaudējušu no 2011.gada 1.oktobra." Satversmes tiesas sprieduma 9.punktā konstatēts, ka "izskatāmajā lietā valsts ar savu aktīvo rīcību, proti, aizliedzot pieteikuma iesniedzējam glabāt lūgšanas krelles, ierobežojusi reliģiskās pārliecības paušanas brīvību".

Tādejādi prasītājs secinājis, ka valsts viņam ir nodarījusi morālo un personisko kaitējumu, 4500 EUR (Ls 3163) apmērā, jo tādu summu Valdība piedāvāja kā mierizlīgumu lietā "Žerebkovs pret Latviju".

Ar Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2012.gada 27.marta spriedumu /pers. A/ prasība par morālā kaitējuma atlīdzināšanu noraidīta.

Pirmās instances tiesa atzinusi, ka nav pamata vērtēt tiesību normas atbilstību vai neatbilstību cilvēktiesību pamatprincipiem, situācijā, kad ieslodzījuma vietas administrācija rīkojusies saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Civillikuma 1635.pantu, norādījusi, ka prasītājs minētā panta izpratnē nav pierādījis ieslodzījumu vietas administrācijas neatļautas darbības. Pirmās instances tiesa, atsaucoties uz Satversmes 99.pantu, Ieslodzījuma vietu pārvaldes likuma 1.pantu, Latvijas sodu izpildes kodeksa 2.panta pirmo daļu, norādījusi, ka ieslodzījumā esošās personas un ieslodzījuma vietas savstarpējās tiesības, pienākumus un tiesiskās attiecības, nosaka likumi un citi normatīvie akti, kas attiecīgajā brīdī ir spēkā, ja likumā vai normatīvajā aktā nav noteikts citādi. Norādīts, ka pirmās instances tiesas rīcībā nav ziņas, ka attiecīgā ieslodzījuma vietas administrācijas rīcība būtu neatbilstoša spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, tajā skaitā, Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumiem Nr.423 "Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi", līdz ar to nav secināms, ka ieslodzījuma vietas administrācija attiecībā pret atbildētāju būtu veikusi neatļautas darbības, kuru rezultātā atbildētājam nodarīts kaitējums.

Pirmās instances tiesa atsaukusies uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2004.gada 30.marta spriedumu lietā Nr.SKA-5, kur norādīts, ka Satversmes tiesa, atzīstot attiecīgā likuma normu par spēkā esošu nevis no tās pieņemšanas dienas, bet gan no sprieduma spēkā stāšanas dienas, nav uzskatījusi par nepieciešamu revidēt tās tiesiskās attiecības, kuras izveidojušās līdz sprieduma spēkā stāšanas dienai. No minētā pirmās instances tiesa secinājusi, ka Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumiem Nr.423 "Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" līdz 2011.gada 1.oktobrim bija spēkā un bija jāpilda.

Ņemot vērā iepriekšminēto, pirmās instances tiesas ieskatā nav pierādīts un konstatēts, ka pret prasītāju ir veikta neatļauta darbība, kuras rezultātā prasītājam nodarīts, konkrētajā gadījumā, morālais kaitējums, t.i., ieslodzījuma vietas administrācija būtu veikusi darbības, kas neatbilst spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, kā dēļ prasība kā nepamatota ir noraidāma.

Par Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2012.gada 27.marta spriedumu prasītājs iesniedzis apelācijas sūdzību, pārsūdzot spriedumu pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzībā papildus prasības pieteikumā norādītajiem argumentiem norādīts, ka ieslodzījumā esošās personas ir neaizsargātas, ir absolūtā valsts pakļautībā un līdz ar to arī aizsardzībā. Norāda, ka lai arī kādu iemeslu dēļ persona atrastos ieslodzījumā, Satversmes 95.pants un Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 3.pants nosaka, ka apstākļiem jābūt tādiem, kas atbilst cieņas pilnai attieksmei. Ieslodzījuma apstākļi nedrīkst pārsniegt ar ieslodzījuma faktu neizbēgami saistīto ciešanu slieksni.

Apelācijas sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Eiropas Cilvēktiesību tiesa piešķir kompensāciju neskatoties uz apstākli, vai konkrētā tiesību norma bijusi spēkā vai nē. Norādīts, ka no Satversmes tiesas sprieduma un Satversmes tiesas lietas materiāliem izriet, ka tiesību norma neatļāva nevienas

reliģisko konfesiju pārstāvjiem valkāt reliģisko atribūtiku, bet šo jautājumu cietuma administrācijas risināja tikai ar kristiešiem, proti, ļāva turēt pie sevis krustiņus un svētbildes. Citu reliģiju pārstāvju jautājumus nerisināja, kas ir klaja diskriminācija.

Ar Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 12.decembra spriedumu /pers. A/ prasība par morālā kaitējuma atlīdzināšanu noraidīta.

Izskatot prasītāja /pers. A/ kasācijas sūdzību par minēto spriedumu, ar Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2015.gada 17.septembra spriedumu Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas 2012.gada 12.decembra spriedums atcelts un lieta nodota jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Prasītājs – apelācijas sūdzības iesniedzējs /pers. A/ apelācijas instances tiesas sēdē ar videokonferences starpniecību prasību un apelācijas sūdzību uzturēja uz tajās norādītajiem motīviem un pamatiem, nodarītā morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru lūdzot noteikt tiesai.

Atbildētāja Latvijas Republikas Finanšu ministrijas pilnvarotā pārstāve /pers. B/ apelācijas instances tiesas sēdē prasību un apelācijas sūdzību neatzina.

Civillietu tiesas kolēģija, uzklausījusi lietas dalībnieku tiesas sēdē sniegtos paskaidrojumus, izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, pārbaudījusi lietas materiālus un novērtējusi dokumentālos pierādījumus, atzīst, ka apelācijas sūdzība un prasība ir pamatota un apmierināma daļēji.

Motīvu daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās. Savukārt atbilstoši Civilprocesa likuma 430.panta trešās daļas prasībām apelācijas instances tiesa nepārbauda tos pirmās instances tiesas konstatētos faktus, kas nav apstrīdēti apelācijas sūdzībā.

Atbilstoši iesniegtās apelācijas sūdzības saturam, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka Rīgas pilsētas Centra rajona tiesas 2012.gada 27.marta spriedums ir pārsūdzēts pilnā apjomā, līdz ar to civillieta izskatāma pēc būtības apelācijas instances tiesā.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 432.panta piekto daļu sprieduma motīvu daļā norāda šā likuma 193.panta piektajā daļā minētos apstākļus, kā arī motivē attieksmi pret pirmās instances tiesas spriedumu.

Lietā nav strīda, ka prasītājs /pers. A/ no 2009.gada 14.jūlija atrodas apcietinājumā Valmieras cietumā (l.l.30).

Tāpat lietā nav strīda, ka 2009.gada 20.maijā Daugavgrīvas cietumā kratīšanas laikā prasītājam tika izņemtas reliģiskās krelles (l.l.152).

Prasība par morālā kaitējuma atlīdzinājumu balstīta uz apgalvojumu, ka /pers. A/, praktizējot budismu, tika liegta iespēja glabāt pie sevis lūgšanu krelles, kas prasītājam radīja morālas ciešanas.

Latvijas Republikas Satversmes 99.panta pirmais teikums noteic, ka ikvienam ir tiesības uz domas, apziņas un reliģiskās pārliecības brīvību. Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 9.panta pirmā daļa paredz, ka ikvienam cilvēkam ir tiesības uz domu, pārliecības un ticības brīvību; šīs tiesības ietver arī brīvību mainīt savu reliģisko piederību vai ticību un nodoties savai reliģijai vai pārliecībai, kā vienatnē tā kopā ar citiem, publiski, pielūdzot, izpildot reliģiskas vai rituālas ceremonijas, ievērojot paražas un sludinot mācību. Līdzīgas tiesības paredz arī Starptautiskā pakta par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām 18.panta pirmā daļa.

Augstākās tiesas praksē atzīts, ka atbilstoši minētajām tiesību normām reliģijas brīvība sastāv no divām daļām – iekšējās ticības, kas attiecas uz personas *forum internum* un ir absolūta tiesība, jo katram ir tiesības ticēt vai neticēt, kad tas vēlas, un reliģiskās pārliecības izpaušanas, kas nav absolūta tiesība. Vēlme rīkoties atbilstoši reliģiskajai pārliecībai vai paust savus reliģiskos uzskatus balstās reliģiskajā mācībā. No tiesību viedokļa katrā gadījumā ir izvērtējams, vai konkrētā izpausme ietilpst reliģiskās brīvības tvērumā *(sk.2010.gada 6.maija sprieduma lietā Nr.SKA-160/2010 24.punktu, 2016.gada 29.aprīļa sprieduma lietā Nr.SKA-58/2016 6.punktu, Satversmes tiesas 2011.gada 18.marta sprieduma lietā Nr.2010-50-03 7.2.punktu un tajā minētās atsauces uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru).*

Latvijas Republikas Satversmes 116.pants noteic, ka personas tiesības, ka noteiktas Satversmes deviņdesmit sestajā, deviņdesmit septītajā, deviņdesmit astotajā, simtajā, simt otrajā, simt trešajā, simt sestajā un simt astotajā pantā var ierobežot likumā paredzētajos gadījumos, lai aizsargātu citu cilvēku tiesības, demokrātisko valsts iekārtu, sabiedrības drošību, labklājību un tikumību. Uz šajā pantā minēto nosacījumu pamata var ierobežot arī reliģiskās pārliecības paušanu.

No minētajām Latvijas Republikas Satversmes un starptautiskajām cilvēktiesību aizsardzības normām izriet, ka personas reliģiskās pārliecības brīvība ir aizsargājama cilvēktiesība un šī tiesība var tikt ierobežota tikai tiktāl, cik nepieciešams sabiedriskās drošības, kārtības, veselības un morāles, kā arī citu personu pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzībai.

Minētais pamatprincips izriet arī no Eiropas Padomes Ministru komitejas 2006.gada 11.janvāra rekomendācijas Rec(2006)2 "Eiropas cietumu noteikumi" 2. un 3.punkta, saskaņā ar kuru notiesātie saglabā visas savas pamattiesības un šo pamattiesību ierobežojumiem jābūt samērīgiem ar sabiedrības ieguvumu un noteiktiem minimālajā iespējamā apmērā.

Lietā nav strīda, ka ar Satversmes tiesas 2011.gada 18.marta spriedumu lietā Nr.2010?50?03 apmierināta /pers. A/ konstitucionālā sūdzība, atzīstot Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 "Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" pirmo pielikumu, ciktāl tas neparedz reliģisko priekšmetu glabāšanu, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 99.pantam un spēku zaudējušu no 2011.gada 1.oktobra. Minētajā spriedumā Satversmes tiesa atzinusi, ka "izskatāmajā lietā valsts ar savu aktīvo rīcību, proti, aizliedzot pieteikuma iesniedzējam glabāt lūgšanu krelles, ierobežojusi reliģiskās pārliecības paušanas brīvību. […] Tādējādi no apstrīdētās normas izrietošais pamattiesību ierobežojums ir nesamērīgs un apstrīdētā norma neatbilst Latvijas Republikas Satversmes 99.pantam".

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 32.panta otro daļu, Satversmes tiesas spriedums un tajā sniegtā attiecīgās tiesību normas interpretācija ir obligāta visām valsts un pašvaldību institūcijām (arī tiesām) un amatpersonām, kā arī fiziskajām un juridiskajām personām.

Tādējādi, pretēji pirmās instances tiesas secinātajam, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka ar minēto Satversmes tiesas spriedumu konstatēts prasītāja Latvijas Republikas Satversmes 99.pantā noteikto tiesību aizskārums, kas saskaņā ar Latvijas Republikas Satversmes 92.panta trešo teikumu dod tiesības prasītājam uz atbilstīgu atlīdzinājumu.

Prasītājs prasības pieteikumā lūdzis piedzīt no Latvijas valsts morālā kaitējuma atlīdzinājumu 4500,00 euro apmērā.

No Civillikuma 1635.panta izriet vispārējā morālā kaitējuma definīcija, proti, tās ir fiziskas vai garīgas ciešanas, kas izraisītas ar neatļautas darbības rezultātā nodarītu cietušā nemantisku tiesību vai labumu aizskārumu.

Morālais kaitējums nozīmē negatīvas izmaiņas cilvēka psihē, kas izpaužas cilvēka fiziskās vai garīgās ciešanās. Viena no galvenajām morālā kaitējuma īpatnībām ir tāda, ka negatīvās izmaiņas notiek cietušā apziņā un to izpausmes forma lielā mērā ir atkarīga no katra cilvēka psihes.

Juridiskajā literatūrā pausts viedoklis, ka morālais kaitējums ir prezumējams, un proti, tiek pieņemts, ka konkrēts aizskārums konkrētai personai varētu izraisīt nepamatotas ciešanas. (...) Morālā kaitējuma sekas var nolīdzināt ar noteiktu mantisku vērtību, kas nav zaudējumi. Šo mantisko pamatumu sauc par kompensāciju, sāpju naudu. *(Mag.iur.Agris Bitāns, zvērināts advokāts, „Latvijas Vēstnesim" publicēts Jurista vārds 18.09.2001.)*.

Tāpat juridiskajā literatūrā ir izteikts viedoklis, ka morālā kaitējuma nodarīšana dod tiesības cietušajam prasīt no aizskārēja mantisku atlīdzību par

nodarīto morālo kaitējumu, kuras apmēru nosaka tiesa. Tiesas nolēmuma mērķis ir dot cietušajam taisnīgu apmierinājumu, vai nu atjaunojot cietušā agrāko stāvokli, tas ir, dodot tam pilnīgu atlīdzību, vai arī kompensējot vai kā citādi nolīdzinot (izlabojot) morālo (nemantisko) kaitējumu *(Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Rīga, Tiesiskās informācijas centrs, 1996, 147.lpp.)*.

Augstākās tiesas 2014.gada tiesu prakses apkopojuma "Morālā kaitējuma atlīdzināšana civillietās" kopsavilkuma 5.punktā noteikts, ka, izskatot prasību par morālo kaitējumu Civillikuma 1635.panta izpratnē, ir nepieciešams konstatēt, pirmkārt, neatļautu darbību un otrkārt, ar šo neatļauto darbību aizskartu kādu no cietušās personas pamattiesību vai nemantisku labumu.

Kā jau iepriekš minēts, ar Satversmes tiesas 2011.gada 18.marta spriedumu lietā Nr.2010?50?03 konstatēts prasītāja pamattiesību aizskārums, kas izriet no Latvijas Republikas Satversmes 99.panta, proti, aizskarta reliģiskās pārliecības paušanas brīvība.

Par pamatotu Civillietu tiesas kolēģija atzīst apelācijas sūdzībā norādīto argumentu, ka ieslodzījumā esoša persona ir neaizsargāta un atrodas absolūtā valsts pakļautībā un līdz ar to arī aizsardzībā. […] Ieslodzījuma apstākļi nedrīkst pārsniegt ar ieslodzījuma faktu neizbēgami saistīto ciešanu slieksni.

Minētais izriet arī no Apvienoto Nāciju Organizāciju speciālā ziņotāja par reliģijas un ticības brīvību *(Asma Jahangir),* kur norādīts, ka brīvības atņemšanas iestādes apstākļi un šo iestāžu amatpersonu rīcība var radīt nepamatotus reliģijas brīvības ierobežojumus. Tādēļ notiesātie tiek izcelti kā īpaši neaizsargāta kategorija, kas biežāk saskaras ar šo pamattiesību aizskārumiem *(sk. ANO speciālās ziņotājas par reliģijas un ticības brīvību 2009.gada 17.jūlija pagaidu ziņojuma par visu formu reliģiskās neiecietības izskaušanu 19.–20. punktu, http://www2.ohchr.org/english/issues/religion/docs/A-64-159.pdf)*. Arī Vispārējā komentāra Nr.22 8.punktā uzsvērts, ka notiesātie, kam jau ir noteikti tiesiski ierobežojumi, tomēr turpina baudīt tiesības uz reliģiskās pārliecības paušanu, ciktāl tas ir iespējams saistībā ar ierobežojumu specifisko dabu.

Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas praksē ir atzīts, ka, neskatoties uz to, ka valstij ir atstāta rīcības brīvība, ja iestāde neatrod taisnīgu līdzsvaru starp cietuma administrācijas interesēm un prasītāju, proti, tiesības paust savu reliģiju caur reliģijas noteikumu ievērošanu, tiek pārkāpts Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 9.pants *(sk. 2010.gada 7.decembra sprieduma lietā Jakobski pret Poliju (18429/06) 54.punktu).*

Civillietu tiesas kolēģija, nosakot atlīdzinājumu par morālo kaitējumu, ņem vērā arī apstākli, ka prasītājs centies samazināt sev nodarīto kaitējumu, proti, no lietas materiāliem redzams, ka pēc notikušās kratīšanas Daugavgrīvas cietuma priekšnieks ar 2009.gada 29.maija paziņojumu Nr.5/8-6212 noraidīja prasītāja lūgumu par reliģisko kreļļu izsniegšanu (l.l.153). 2009.gada 10.jūnijā un 15.jūnijā prasītājs vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē ar sūdzībām par Daugavgrīvas cietuma administrācijas rīcību un lūdza atlīdzināt viņam nodarīto morālo, fizisko un materiālo kaitējumu (l.l.147-149, 151). Ieslodzījuma vietu pārvalde ar 2009.gada 3.jūlija paziņojumu Nr.1/17-R/2683/2746 noraidījusi prasītāja lūgumu par reliģisko kreļļu izsniegšanu un noraidījusi prasītāja lūgumu atlīdzināt viņam morālo, fizisko un materiālo kaitējumu (l.l.145-146). Bez tam 2009.gada 17.maijā un 2009.gada 17.jūnijā prasītājs nosūtījis Specializētai vairāku nozaru prokuratūrai sūdzības par reliģiskās brīvības ierobežojumiem Daugavgrīvas cietumā (l.l.156, 159).

Jau iepriekš konstatēts, ka ar lūgšanas kreļļu neizsniegšanu ir aizskarta prasītāja reliģiskās pārliecības paušanas brīvība. Ar Latvijas Republikas Satversmes 99.pantā noteikto cilvēktiesību pārkāpums ir atzīstams par būtisku prasītāja tiesību pārkāpumu. Līdz ar to, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā, morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats ir pierādīts.

Morālā kaitējuma atlīdzinājums var būt gan iepriekšējā stāvokļa atjaunošana, gan atvainošanās, gan arī atlīdzinājums naudas izteiksmē.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka iepriekšējā stāvokļa atjaunošana izskatāmajā gadījumā nav iespējama, jo nav iespējams prasītājam izsniegt lūgšanu krelles par pagājušu laika periodu. Tā kā izskatāmajā lietā ir aizskarta prasītāja tiesība uz reliģijas brīvību, kas ir garantēta Latvijas Republikas Satversmes 99.pantā, Civillietu tiesas kolēģijas ieskatā atvainošanās nav pietiekams atlīdzinājums un ir nepieciešams noteikt atlīdzinājumu naudas izteiksmē.

Tā kā privāto tiesību jomā Latvijā nav noteikti konkrēti kritēriji morālās kompensācijas apmēra noteikšanā, Civillietu tiesas kolēģija, ņemot vērā judikatūru, kas izveidojusies civillietās par morālā kaitējuma atlīdzības piedziņu, uzskata par iespējamu vadīties no normatīvā regulējuma administratīvo tiesību jomā, kurā šādi kritēriji ir noteikti, konkrēti, no Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma normām *(sk. Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 16.decembra spriedumu lietā Nr.SKC-579, Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 19.septembra spriedumu lietā Nr.SKC-823, Augstākās tiesas Senāta 2012.gada 21.decembra spriedums lietā Nr.SKC-1321).*

Atbilstoši Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.pantam personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 4268,62 euro. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt līdz 7114,36 euro, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 28457,44 euro.

Nosakot atlīdzinājumu par morālo kaitējumu, Civillietu tiesas kolēģija ņem vērā apstākli, ka Satversmes tiesa Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumu Nr.423 "Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" pirmo pielikumu, ciktāl tas neparedz reliģisko priekšmetu glabāšanu, atzinusi par spēku zaudējušu no 2011.gada 1.oktobra. Izvērtējusi notiesāto tiesību aizskārumu un tā sekas, Satversmes tiesa nav uzskatījusi par nepieciešamu revidēt tās tiesiskās attiecības, kuras izveidojušās iepriekš, bet paredzot likumdevējam zināmu laika periodu tiesiskā regulējuma izmainīšanai.

Tādējādi Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājam nodarītais morālais kaitējums nevar tikt atzīts par smagu. Ņemot vērā lietā konstatētos apstākļus Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājam atlīdzība nosakāma 100,00 euro apmērā, kas konkrētajā gadījumā būtu taisnīga un samērīga atlīdzība par prasītājam nodarīto morālo kaitējumu un spēs nodrošināt taisnīguma, prevencijas un samierināšanas funkciju, bet pārējā daļā prasība ir noraidāma.

Šādos apstākļos Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa nav pareizi novērtējusi visus lietas apstākļus un pierādījumus lietā, un nepamatoti noraidījusi /pers. A/ prasību.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 193., 194., 204.[1], 426., 430., 432.pantu, 433.panta pirmo daļu un 434.pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda:

prasību apmierināt daļēji.

Piedzīt no Latvijas Republikas Finanšu ministrijas, reģistrācijas numurs 90000014724, personā par labu /pers. A/, personas kods /personas kods/, atlīdzību par morālo kaitējumu 100,00 euro (viens simts euro un nulle centi) apmērā.

Pārējā daļā prasību par morālā kaitējuma atlīdzināšanu noraidīt.

Noteikt termiņu sprieduma labprātīgai izpildei 10 (desmit) dienas no sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 (trīsdesmit) dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Pilns spriedums sastādīts 2016.gada 20.jūnijā.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs tiesnesis (paraksts) U.Danga

Tiesneši (paraksts) I.Celmiņa

(paraksts) Dz.Balta